

Tämä artikkeli on alkuperäisen artikkelin rinnakkaistallenne. Kyseessä on käsikirjoitusversio, josta puuttuvat artikkelin mahdolliset kuvat ja jossa saattaa olla pieniä eroavaisuuksia lopulliseen artikkeliin verrattuna.

Viite

Lauhanen, R. 2017. Metsäekosysteemistä metsätietoekosysteemiin. Ilkka 11.9.2017, 11.

SeAMK

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

www.seamk.fi

verkkolehti.seamk.fi

Metsäekosysteemistä metsätietoekosysteemiin

Minulle naurettiin yhdessä palaverissa yli 20 vuotta sitten ehdotettuani, jotta hakkuukoneella voisi kerätä metsästä tietoa. Parhailaan metsäalan toimijoille luodaan digitaalista metsätietoekosysteemiä osana pääministeri Juha Sipilän kärkihankkeita.

Älypuhelimet, verkkokauppa tai karttapalvelut ovat osa Forest Big Data -konseptia. Sopiva käänös termille voisi olla metsäalan massatieto, jossa entistä tarkemmat ja ajantasaisemmat puusto-, maasto- ja tietiedot yhdistetään samaan palveluun. Tarkoituksena on parantaa puunhankinnan kustannustehokkuutta.

Metsäkeskuksen Metsään.fi-palvelu on hyvä esimerkki metsävaratietojärjestelmästä. Eri toimijoiden Kuutio taas on sähköinen puukauppapaikka. Maanmittauslaitoksen Kansalaisen karttapaikkapalvelusta voi helposti nähdä naapurien avohakkuualat.

Puukauppa ei ole enää vain puukauppaa. Puutavaralajien lisäksi kaupassa kertyy rahanarvoisia sähköisiä karttoja luontokohteineen tai metsäkoneen keräämiä ajouratietoja, joita voi hyödyntää seuraavissa hakkuissa. Mutta kuka tiedonkeruun hoitaa ja maksaa? Koneyrittäjien liiton Simo Jaakkolan mukaan yrittäjiä voi laittaa luonnonvaratiedon kerääjiksi ilman erillistä korvausta.

Entä omistaako tiedot metsänomistaja, koneyrittäjä vai hakkuuoikeuden haltija? Vai omistaako metsädatan ranskankielinen pilvipalvelu jossain autiolla saarella, jos suomalainen viranomainen tietoja pyytäisi? Mitä tieto maksaisi organisaatiolähtöisessä toimintakulttuurissa, jos hakkuuoikeuden haltija vaihtuisi seuraavan puukaupan kilpailutuksessa ja tietoja tarvitaan?

Kuka saa käyttää ja yhdistellä toisten tietoja eri toimijoiden palveluista avoimen datan maailmassa?

Sukulaiseni konsulttina täytin aikanaan monta lupalappua ja valtakirjaa valtion metsätietopalvelua varten, mutta olisi perin kummallista, jos naapuri saisi tutkia päämieheni sähköisiä metsävaratietoja aivan vapaasti. Viimeisin metsätietolakiluonnos onneksi suojaa metsänomistajan yksityisyyden.

Metsätiedon jalostus luo tietoa, ja tieto on valtaa. Massatiedon haltija voi datasta laskea tukkien katkonnan onnistumisia, puukaupan katteita tai optimoida työtaksoja.

Voi kuitenkin tulla kalliiksi, jos digimetsätietoa tulkitaan väärin ammattiosaamista edellyttävässä omistajanvaihdoksessa. On tiedettävä, mitä metsässä on tarpeen tehdä tai olla tekemättä heti tai lähivuosina. Metsässä on aina tarpeen käydä ennen puu- ja tilakauppaa. Digitieto kun ei välttämättä paljasta akuuttia metsätuhoa.

Metsätiedon hinnoittelustakin keskustellaan. Perikunnan osakasta voi ihmetyttää metsätila-arvion hinta, jos valtion ilmaisipalvelusta saatu tieto jalostuu pesänjakajan laskulla tuhanneksi euroksi.

Metsien monikäyttökin digitalisoituu. Jukolan viestin tuloslista on alan kovin aikasarja-aineisto sisältäen 30 000 suunnistajan onnistumiset ja epäonnistumiset. Jos tietoihin liittäisi vapaaehtoisten suunnistajien perustiedot, voisivat Lauttajärven metsämiehet laskea, miten hyvin yli 200 000 euroa vuodessa ansaitsevat, akateemiset espoolaiset hallitsevat suunnistuksen jalon taidon.

MMT Risto Lauhanen, SeAMKin Ruokayksikön tutkimus- ja kehittämispäällikkö sekä Helsingin yliopiston dosentti.